

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2024-54

24.1.2024

Fremtind Forsikring AS

Ulykke

Drukning – ukjent forløp – uventet – ulykke.

Forsikrede ble funnet omkommet i sjøen, dagen etter en firmafest. Siste observasjon var kort tid etter at en vokter nektet han inngang på et utested, men likevel vurderte ham som i stand til å ta vare på seg selv. Obduksjonsrapporten viste en promille på 2,25 og døden ble antatt å skyldes drukning. De nærmere omstendighetene var uklare. Foretaket hadde ikke unntatt drukning fra forsikringen, men avsto kravet da det ikke var sannsynliggjort en ulykkesskade. Saken reiste spørsmål om forsikringstaker hadde rett til utbetaling. Etter en konkret vurdering av det samlede bevismaterialet la nemnda til grunn at forsikrede ufrivillig havnet i vannet, og deretter druknet. Drukning skjedde ved at ansiktet kom under vann slik at han ikke fikk puste. Hendelsen måtte anses som en ulykkesskade og forsikringstaker ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikringstaker har tegnet en familiereiseforsikring i foretaket, gjennom sitt forbund.

Forsikringstakers mann (heretter forsikrede) ble funnet omkommet i mai 2022. I politianmeldelsen fremgår at han ikke hadde:

kommet hjem på natten. Han hadde ifølge pårørende vært ute på firmafest ved ..., og dratt inn til ... sammen med sine kolleger. [...]

Ifølge melder, hadde kollegaer vært med avdøde i ... sentrum rundt kl. 01.00-02.00. De hadde vært ved utestedet ..., hvor avdøde ikke hadde fått komme inn.

Ifølge melder, var siste observasjon av avdøde at han gikk til fots fra [utestedet] "mot byen". Ifølge melder hadde avdøde ingen kjente sykdommer

Politiet fant forsikredes bil på parkeringsplassen hvor firmafesten startet, før de fikk melding om å kjøre til ... hvor en person var kommet over en død person ved innseilingen til Politiet ble med redningsskøyten ut, og fant forsikrede død i sjøen. Personen som meldte om funnet, holdt forsikrede fast med båtshake slik at han ikke skulle flyte vekk med strømmen.

Ved undersøkelse av avdøde, observerte vi et mindre kutt øverst på pannen, et mindre kutt rett over høyre øye, og skrapemerker på avdødes nese. Skadene i ansiktene kan ha oppstått da avdøde ble løftet opp av vannet og lagt med hodet ned på en metallrist bakerst i redningsskøyta.

[...]

Avdøde var kledd en tynn [...] jakke. [...] En [...] bukse, hvor smekken var åpen. Avdøde hadde på seg [...] sko [...].

Et bilde viser at han ble funnet ganske langt unna der han sist ble sett. Ifølge Google er den korteste strekningen over 4 km, og en del lenger om distansen måles i vannet.

I avhør av vitne Z. fremgår at da de kom ned til byen "så fikk ikke avdøde lov å komme inn fordi han var for full. [...]".

Vitnet ringte vakten på morgenen og spurte om han husket når vitnet kom til stedet og om han hadde noen observasjoner hvor personen som ikke hadde kommet inn, gikk. Vakten hadde svart vitnet at personen hadde gått til høyre. Vakten hadde forklart vitnet at vedkommende sikkert måtte "pisse" fordi han hadde gått inn i et smug. [...]. På spørsmål om vitnet observerte stemningsleiet til avdøde, svarte hun at han virket munter og glad [...]

Det ble også foretatt vitneavhør av en av festarrangørene, X. Det skjedde ikke noe spesielt på festen, forsikrede var "godt full/sjukt men ikke slik at de anså han som ute av stand til å ta vare på seg selv". Vitnet hadde hørt at forsikrede hadde valgt å gå hjem da han ikke slapp inn på utestedet.

Et annet vitne, Y., forklarte:

[...] På spørsmål om vitnet kunne fortelle om beruselsesgraden til fornærmede, svarer vitnet at slik som han husker så var fornærmede "grei i formen". Det virket ikke som han var mer beruset enn noen andre. Vitnet sin beruselsesgrad var også "litt som de andre".

[...] Vitnet reagerte ikke på noe denne kvelden og heller ikke i løpet av de siste ukene. Fornærmede "virket veldig blid og fornøyd i det siste".

Vitnet så ikke forsikrede mer etter de dro fra festen og inn til byen.

Vitnet Æ. opplyste at forsikrede "var i veldig godt humør forklarer vitnet. Hun sier at han ikke var full. Han var beruset, men snøvlet ikke. Vitnet beskrev [forsikrede] som i "kjempeform". Han virket glad og gledet seg til han og samboeren skulle ut på ting. Vitnet vil ikke kalle han "dridas" denne kvelden. [...]"

Politiet innhentet en rapport datert tilknyttet strømforholdene på stedet ulykkesdagen, hvor det under Konklusjoner står:

- Det fremstår som rimelig og konsistent med våre vurderinger at en person som har falt på sjøen ved [sentrum] [...], 2022 i tidsrommet mellom klokken 01 og 14, kan ha fulgt en drivbane til [funnstedet].
- Beregnet strømfart tilsier at strekket fra [sentrum] til [funnstedet] kan ha blitt tilbakelagt på mindre enn 13 timer.

Politiet foretok et mislykket søk etter forsikredes lommebok og mobiltelefon, da disse ikke var gjort rede for.

Dørvakten opplyste:

[...] Vitnet vurderte at selv om fornærmede var for beruset til å slippes inn på [utestedet], var han i stand til å ta vare på seg selv, og til å komme seg hjem. Vitnet beskriver hans tilstand som litt sjanglete i bena, men i stand til å ta vare på seg selv.

[...]

Vitnet ble bedt om å fortelle spesifikt hva som ble sagt i møtet med fornærmede. Vitnet skal ha fortalt fornærmede "beklager, du får ikke lov til å komme inn, for du er for beruset". På dette skal fornærmede ha svart "Okay. Det går fint". Etter dette gikk fornærmede. [...]

Saken ble meldt til foretaket 7.7.22.

I obduksjonsrapport 14.9.22 fremgår under Sammenfatning av obduksjonsfunn at det ble påvist en promille på 2,25 og under Konklusjon:

Døden antas å skyldes drukning. Omstendighetene rundt dødsfallet og døds måte er ukjent. [Forsikrede] var betydelig påvirket av alkohol, slik at det er sannsynlig at alkoholfølgning har sammenheng med at han havnet i sjøen.

I rapport 12.10.22 etter innhenting av trafikkdata fra forsikredes mobil, fremgår det at forsikrede prøvde å ringe forsikringstaker fire ganger mellom kl. 04:01 og 05:35, uten at anropene ble besvart. Det fremgår også at telefonen foretok en Detach (frakobling fra nettverket, som kan

oppstå når telefonen skrus av, går tom for strøm, settes i flymodus) kl. 07:34.

I dette tilfellet er det stor sannsynlighet for at telefonen har gått tom for strøm, i motsetning til f.eks falt i vannet hvor en ikke ville fått noen melding via sinaleringsdata. Dette sammen med at en ikke har utgående anrop/sms eller innkommende anrop med varihet, er det vanskelig å si noe om siste sikre livstegn via teledataen.

Basestasjonsdataen tydet på at telefonen befant "seg i området mellom ... og ... i hele perioden for data", og mellom disse stedene lå byen/sentrum hvor han var på fest/prøvde å komme inn på utested.

Overvåkningsbilder viste at han gikk alene i et par gater i byen rundt 00:37 og 00:43, og "Det er uvisst hvilken vei avdøde gikk etter dette." På overvåkningen kunne man også "se at avdøde sjangler og tar flere støtteg".

Politiet henla saken da forholdet ikke var straffbart.

Foretaket avsto dekning ved brev av 24.4.23, under henvisning til at det ikke var sannsynliggjort en ulykke iht. vilkårene.

Forsikringstaker har i det vesentlige anført at hun har rett til utbetaling. Det må kunne legges til grunn en presumsjon om at årsaken til at han havnet i sjøen var en ulykke. Det er intet som tyder på noe annet, og det er umulig å forstå foretakets begrunnelse om at dette ikke er en ulykke i vilkårenes forstand.

Forsikringsforetaket har i det vesentlige anført at det ikke er sannsynliggjort at drukningen skyldtes et ulykkestilfelle i forsikringsvilkårenes forstand. Det avgjørende etter vilkårene er om han døde som følge av en ulykkeskade forårsaket av en plutselig ytre og uforutsett fysisk begivenhet, og det er forsikringstaker som har bevisbyrden for dette. Basert på praksis fra Finansklagenemnda oppfyller ikke drukning i seg selv kravet om at dødsfallet må være forårsaket av en plutselig fysisk ytre begivenhet – det er årsaken bak drukningen som er avgjørende. Videre tilsier praksis fra Finansklagenemnda at drukning med ukjent hendelsesforløp ikke i seg selv anses som en ulykke i forsikringsvilkårenes forstand. Se f.eks. FSN-7263, 2016-105, 2023-109, mv. Obduksjonsrapporten viser at døden antas å skyldes drukning, og at omstendighetene rundt dødsfallet og døds måte er ukjent. Videre fremgår det at han var betydelig påvirket av alkohol, slik at det er sannsynlig at alkoholpåvirkning har sammenheng med at han havnet i sjøen. Foretaket kan ikke se at tilfellet gir rett til utbetaling etter vilkårene.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder om forsikringstaker har rett til utbetaling som følge av at ektefellen ble funnet omkommet i sjøen. Spørsmålet er om det er sannsynliggjort at forsikrede har vært utsatt for en ulykke i forsikringsvilkårenes forstand.

Fra vilkårene siteres:

11.1 Død/invaliditet ved ulykkeskade

Omfattes

- Ulykkeskade forårsaket av en plutselig ytre og uforutsett fysisk begivenhet (ulykkestilfelle) som rammer forsikrede i forsikringstiden.

I vilkårene fremgår også at foretaket har unntatt fra dekning f.eks. dykking dypere enn 40 meter. Skade som skyldes "sykdom, besvimelse eller sykkelig tilstand/disposisjon" og "Sovemidler, smertestillende, alkohol og narkotiske midler".

Sistnevnte unntak fremstår som et generelt forbehold, og er i strid med fal. § 13-6, jf. f.eks. avgjørelse 2023-662. Nemnda ser derfor bort fra unntaket som gjelder «Sovemidler,

smertestillende, alkohol og narkotiske midler". Betydningen av alkoholinntak må vurderes under reglene om avkortning i fal. § 13-9, og foretaket må da følge reklamasjonsreglene i fal. § 13-13.

Det er ikke fremlagt dokumentasjon som viser at forsikrede på drukningstidspunktet dykket dypere enn 40 meter, eller skadet seg som følge av sykdom, besvimelse eller sykkelig tilstand/disposisjon.

Det avgjørende spørsmålet for nemnda er følgelig om det er sannsynliggjort at forsikrede døde som følge av en "plutselig ytre og uforutsett fysisk begivenhet", det vil si et "ulykkestilfelle".

Nemnda ser først på hvilket faktum som skal legges til grunn som bevist utfra det samlede bevismaterialet i saken.

Avdøde ble funnet omkommet i sjøen i mai 2022. I politiets rapport datert 30.5.22 fremgår at "[d]et fremstår som rimelig og konsistent med våre vurderinger at en person som har falt på sjøen ved [sentrum] [...], 2022 i tidsrommet mellom klokken 01 og 14, kan ha fulgt en drivbane til [funnstedet] ". I obduksjonsrapporten konkluderes det med at "[d]øden antas å skyldes drukning. Omstendighetene rundt dødsfallet og døds måte er ukjent. [forsikrede] var betydelig påvirket av alkohol, slik at det er sannsynlig at alkoholpåvirkning har sammenheng med at han havnet i sjøen". Et av obduksjonsfunnene er at forsikrede hadde 2,25 i promille. Politiet har henlagt saken som intet straffbart forhold.

Slik saken er opplyst for nemnda foreligger det ingen holdepunkter for at forsikrede frivillig eller med vilje har havnet i vannet, for deretter å omkomme. Nemnda viser til at det ikke foreligger noen indikasjoner på at avdøde var suicidal eller at avdøde har endt i vannet som følge av annen sykdom; tvert om finnes det i saken vitneutsagn om at avdøde var i godt humør, selv om han var svært påvirket av alkohol. Avdøde ble funnet fullt påkledd og med buksesmekken åpen, hvilket indikerer at avdøde har hatt et nødvendig ærend, og at han ufrivillig har havnet i vannet. Det er ikke sannsynlig at avdøde har åpnet buksesmekken for å bade. Alkohol påvirker sentralnervesystemet slik at risikoen for ulykker øker med promillenivået. I denne sammenhengen viser nemnda til at en alkoholkonsentrasjon på over 1 promille vil føre til nedsatt koordinasjon og balanse, samt at både reaksjonsevnen og vurderingsevnen svekkes. En alkoholkonsentrasjon på omkring 3 promille kan være dødelig. Forsikrede hadde en promille på 2,25. Nemnda legger til grunn at det samlede bevismaterialet sannsynliggjør at avdøde ufrivillig har havnet i vannet, og deretter druknet. Drukning skjer ved at ansiktet kommer under vann slik at vedkommende ikke får puste. Det er altså vannet som stenger luftveiene og hindrer inntak av oksygen, slik at døden inntreffer.

Drukning som ulykkesskade er behandlet i nemndspraksis en rekke ganger, jf. FSN-7263, FSN-7263, 2016-105, 2020-179, 2021-1120, 2023-109 og 2023-341. Nemnda har kommet til at det er behov for en viss justering av egen forståelse av forsikringsvilkårenes ulykkesbegrep når det gjelder ufrivillig drukning. Begrunnelsen er todelt. For det første er rettstilstanden ved ulykke at ufrivillige fall mot fast grunn normalt anses å falle inn under ulykkesbegrepet, og nemnda har problemer med å se den gode begrunnelsen for at ufrivillige fall og opphold i sjøen ikke skal omfattes. Ufrivillig fall og opphold i sjøen har et betydelig skadepotensial. I 2022 mistet 89 personer livet i drukningsulykker i Norge. Til sammenligning var det 105 dødsulykker på norske veier.

For det andre er nemndas praksis som generelt ikke anerkjenner ufrivillig drukning som ulykkesskade, problematisk i forhold til en alminnelig språklig forståelse av ulykkesbegrepet. Med dagens praksis synes det å være et betydelig avvik mellom dagligtalens ulykkesbegrep, og hva som faktisk dekkes under en ulykkesdekning. Dette gjelder ikke bare for drukning, men også i flere

andre situasjoner hvor noe som gjerne betegnes som en ulykke i dagligtalen, ikke er en ulykkesskade/ulykkestilfelle iht. praksis. Som eksempler kan nevnes skade etter for hard landing med fallskjerm (2017-181) og skade etter hopp på snowboard/ski (jf. bl.a. 2015-438 og 2017-396), mv.

Mot dette som bakteppe, vil nemnda i det følgende drøfte om forsikrede druknet som følge av en "plutselig ytre og uforutsett fysisk begivenhet (ulykkestilfelle)", jf. forsikringsvilkårene pkt. 11.1.

Nemnda ser først på ulykkebegrepet generelt, og vil i det følgende se nærmere på de enkelte vilkårene.

"Plutselig" er et vilkår som skal avgrense mot skader som utvikler seg over noe tid. Et typisk eksempel er slitasjeskader og andre belastningsskader. "Ytre" er i ulykkesammenheng et vilkår som er ment å avgrense mot "indre svikt", som typisk skyldes forsikredes sykdom eller egen tilstand. I den såkalte skyggekjennelsen, Rt-2005-1757, uttalte førstvoterende at

Det er normalt et kjennetegn ved en ulykke at det foreligger en ytre begivenhet som inntreffer uventet og plutselig. Uttrykket "ytte begivenhet" har således lenge vært benyttet som ledd i definisjonen av "ulykke" i vilkårene for ulykkesforsikring. Med "ytte" siktes i denne forbindelse til at det må ha skjedd noe utenfor den skadedes legeme. Det er likevel ikke noe vilkår at det skal ha inntrefft noe helt uavhengig av den forsikredes person, se Selmer: Forsikringsrett, 2. utgave (1982), side 257. Selmer fremholder at det endog er tilstrekkelig at den skadedes kropp er «det eneste som beveger seg i hendelsesforløpet: Hun snubler i en sten, glir utenfor en skrent, eller faller i vannet og synker, jf. avsnitt 47.

I lys av rettspraksis og rettsteori legger nemnda til grunn at kravet til "ytte begivenhet" ikke skal forstås absolutt.

"Uforutsett" er synonym med "uventet", jf. norsk akademisk ordbok. En uforutsett begivenhet er altså en overraskende hendelse. Det at en hendelse er uforutsett er altså ikke nødvendigvis ensbetydende med at hendelsen i seg selv er objektivt upåregnelig. I fotballspillerdommen, Rt-2006-1642 uttaler førstvoterende at

Hva som må anses plutselig og uventet vil måtte bedømmes ut fra i hvilken sammenheng hendelsen finner sted. Mens det å skli, falle eller bli dyttet overende, i en rekke sammenhenger har vært ansett tilstrekkelig til å tilfredsstille lovens krav (avsnitt 36).

Uttalelsen gjelder arbeidsulykkebegrepet, men vurderingen av hva som skal anses som "uventet" er relevant også for ulykkesbegrepet generelt.

Når ulykkesbegrepet forstås på denne måten, er nemnda av den oppfatning at det er sannsynliggjort at forsikrede druknet ved et ulykkestilfelle i forsikringsvilkårenes forstand.

Slik saken er opplyst for nemnda, kan nemnda ikke se at foretaket har påberopt seg avkortning i henhold til reglene i fal. § 13-13, og nemnda legger til grunn at reklamasjonsfristen er oversittet. Det er dermed ikke aktuelt å avkorte fordi forsikrede har opptrådt grovt uaktsomt ved å oppholde seg i nærheten av sjøen med høy promille.

Forsikringstaker har krav på utbetaling under forsikringen.

Bransjerepresentant Giertsen, har følgende særmerknad:

Jeg er enig i resultatet og den konkrete begrunnelsen i aktuelle sak. Jeg vil imidlertid legge inn en reservasjon hva gjelder formuleringene om kursendring på den generelle rettsanvendelsen. Etter mitt syn er det ikke grunnlag for denne generelle kursendringen som nemnda for øvrig tar til orde for. Da dette ikke har betydning for resultatet i denne saken, ser ikke jeg behov for å gå nærmere inn på ulikhetene i de generelle standpunktene.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikringstaker gis medhold.

Ved behandlingen deltok Birgitte Hagland (leder), Tonje Giertsen (bransjerepresentant), Jon Einar Martinsen (bransjerepresentant), Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).